

міжнародних систем управління якістю. Застосування соціально-психологічних методів передбачає: реалізацію заходів матеріального стимулювання; створення ефективної системи морального заохочення працівників; підбір кадрів з урахуванням психологічних характеристик працівників; укладання договорів, взаємних зобов'язань, об'єднання інтересів працівників; бесіди, пропаганду та агітацію, призначені для поширення і роз'яснення політики керівництва у сфері фінансової безпеки; розробку правил поведінки; формування сприятливого морально-психологічного клімату в колективі. Таким чином в управлінні фінансовою безпекою підприємства комплексно застосовуються усі групи методів управлінського впливу.

Отже, головним критерієм забезпечення фінансової безпеки підприємств є здатність протидіяти ризикам та загрозам внутрішнього та зовнішнього характерів. Ефективність функціонування системи фінансової безпеки підприємства напряму залежить від методів та підходів до управління нею.

Список використаних джерел:

1. Мандзіновська Х. О., Штангрет А. М., Котляревський Я. В., Мельников О. В. Фінансова безпека машинобудівного підприємства : методичні засади формування та забезпечення : монографія. Львів : Укр. акад. друкарства, 2016. 226 с.
2. Могиліна Л. А. Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах економічної нестабільності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.08. Суми, 2015. 24 с.
3. Сукрушева Г. О. Теоретична сутність фінансової безпеки суб'єкта господарювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 23. С. 560-562. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/108.pdf>

Т.О. Сазонова, к.е.н., доцент,
Т.В. Солодчук, здобувач вищої освіти
Полтавський державний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Для результативної та ефективної роботи підприємства безумовно велике значення має рівень розвитку його виробництва та менеджменту. Характеристики категорії «розвиток» наведемо за допомогою даних рис. 1.

Рис. 1. Характеристики категорії «розвиток» [узагальнено автором на основі 1, с. 4; 2, с. 18]

Основу розвитку підприємства формують теоретико-методологічні положення, основними з яких, як наголошують деякі автори, з якими ми погоджуємося, є концепція життєвого циклу підприємств, теорія спрямованого розвитку підприємств та теорія циклічного розвитку [3].

Для того, щоб зрозуміти доцільність застосування диверсифікації як методу розвитку, розглянемо його основні складові, ознаки та основи (табл. 1).

Також існують різні шляхи здійснення диверсифікації [6]:

1) диверсифікація за допомогою внутрішнього ринку капіталів, коли стратегічні господарські підрозділи є автономними центрами прибутку, які перебувають під фінансовим контролем головного офісу;

2) стратегія реструктурування – мета – вийти з кризи, удосконалити менеджмент, активізувати діяльність, розвинути нові стратегії на рівні стратегічних господарських підрозділів, інвестувати у підприємство, в т. ч. й технології;

3) стратегія передачі досвіду – ґрунтується на удосконаленні вже існуючого виробництва, бізнесу; в основному концентрується на зниженні витрат та собівартості;

4) диверсифікація через розподіл ресурсів – мета – досягнення синергії в діяльності підприємства при використанні загальних, існуючих виробництв, каналів розподілу, маркетингу тощо.

Таблиця 1

**Основи та складові методу диверсифікації [сформовано
автором на основі 4, с. 142; 5, с. 175]**

Елемент	Характеристика
Цілі методу	підвищення стійкості підприємства, формування можливості отримати синергетичний ефекту шляхом економії за рахунок ефекту масштабу, проникнення на нові ринки, випуску нової або комплементарної продукції, послуг
Цілі застосування підприємством	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення прибутку від основних видів виробництва; - збільшення попиту на продукцію, послуги; - створення нових робочих місць; - оптимальне, повне використання ресурсів підприємства.
Принципи застосування	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення потенціалу підприємства для подальшого його розвитку; - акумулювання сировини, ресурсів, різних засобів для освоєння суміжних та нових галузей; - повна переорієнтація на іншу галузь; - оптимальне та ефективне скорочення виробничих витрат; - оцінка перспектив нової галузі, нових напрямів виробництва, ринків
Характеристики	<ul style="list-style-type: none"> - спрямованість на задоволення економічних інтересів підприємства, з одночасним врахування інтересів інших учасників; - безперервний процес удосконалення господарської діяльності.

Отже, розвиток підприємства є основою його результативного функціонування в довгостроковій перспективі. Позитивний розвиток підприємства можна зумовити різними методами та засобами, тобто змінами, які мають бути обґрунтовані тактично та стратегічно, орієнтованими на тенденції змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Одним із методів розвитку підприємства є диверсифікація, яка створює можливості для отримання додаткових економічних та соціальних вигід. Результатами ефективного застосування методу диверсифікації діяльності підприємства можуть бути: виживання підприємства в нестабільному середовищі; стабілізація грошових потоків; забезпечення високого рівня конкурентоспроможності; економія ресурсів за рахунок ефекту масштабу; впровадження технології повного циклу; визначення

напрямоків та шляхів забезпечення зростання підприємства; ефективне використання його потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Василенко В. А. Диагностика устойчивого развития предприятий: монография. Київ : Центр учебной литературы, 2005. 142 с.
2. Сердюк В. Н. Теоретичні основи управління стратегічним розвитком суб'єктів реального сектору економіки. *Економіка і організація управління*. 2018. Вип. № 4. С.13-27.
3. Дунда С. П. Розвиток підприємства та оцінка факторів, що на нього впливають. *Ефективна економіка*. 2016. № 12. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5329> (дата звернення 28.04.2022).
4. Цогла О.О. Становлення диверсифікаційних процесів у діяльності підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 7. С. 147-151.
5. Брінь П.В., Переходова Л.О. Диверсифікація господарської діяльності підприємств. *Вісник НТО «ХП»*. Серія: *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2013. № 69 (1042). С. 172-175.
6. Багорка М. О., Білоткач І. А. Диверсифікація як фактор підвищення ефективності діяльності підприємств в сучасних умовах. URL: www.investplan.com.ua/pdf/10_2009/6.pdf (дата звернення 10.04.2022).

І.А. Сисоєнко, к.е.н., доцент,

Д.О. Карлюка, к.е.н., доцент,

В.М. Продан, здобувач вищої освіти

Херсонський національний технічний університет

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ

Аналіз показників фінансової стратегії здійснено на прикладі приватного акціонерного товариства «Херсонський хлібокомбінат» (далі - ПАТ «Херсонський хлібокомбінат»).

Основними напрямками діяльності ПАТ «Херсонський хлібокомбінат» є виготовлення хлібобулочних виробів високої якості нетривалого зберігання та різноманітного асортименту: сухарі, сушки грінки, тісто для виготовлення хлібобулочних виробів. Підприємство в основному збуває виготовлену продукцію населенню через мережу власних фірмових магазинів на території Херсонської області, через супермаркети та малі підприємства. Обсяги виробництва в натуральному виразі за 2020 р. хліба та хлібобулочних виробів склали 8849 т. у сумарному виразі 169533 тис грн. У звітний період ПАТ «Херсонський хлібокомбінат» експортом хлібобулочних